

[מאמר 1](#), [מאמר 2](#), [מאמר 3](#), [מאמר 4](#), [מאמר 5](#)

החיבור האחרון: חרדים ושירות צבאי

מההקמה של מדינת ישראל, היתה בעיה עם האוכלוסייה החרדית בישראל: החרדים לא מתגייסים לצבא. עדיין בזמן מלחמה, הם מסרבים להתגייס מפני ששירות צבאי סותר את הערכים הדתיים שלהם. זאת בעיה מאוד גדולה עכשיו שישראל והאזרחים שלה צריכים הגנה חזקה נגד כל האויבים שלהם, כולל חמאס, חיזבאללה, איראן, וסוריה. הדרך להגנה חזקה היא צבא גדול, אבל עכשיו אין לצבא מספיק אנשים כדי להיות צבא בינוני. מהתחלת המלחמה עד 7 באוקטובר 2024, 728 חיילים, חיילי מילואים ושוטרים נהרגו, ו-4,576 נפצעו. ברור שישראל צריכה עוד הרבה חיילים אם היא רוצה לנצח את המלחמה ולהגן על התושבים שלה. כתוצאה מכך, הצבא החליט להתרכז בשירות צבאי של קבוצה של אנשים שבדרך כל לא מתגייסים: החרדים.

מאמר ב-Ynet שנכתב על ידי שילה פריד מסביר את מה שקורה עכשיו עם צווי הגיוס לחרדים.

ב-12 בנובמבר, הצבא הודיע שישלח 7,000 צווי גיוס לחרדים ביום הראשון הבא (ב-17 בנובמבר). הרבה אנשים חשבו שכ"ץ יעצור את אכיפת הגיוס אחרי שנתניהו פיטר את גלנט והעסיק את כ"ץ. לפי המאמר, "העיתונות החרדית הבוקר (רביעי), בשל התקווה כי חילופי שר הביטחון יביאו לשינוי ההחלטה." אבל אחר כך, היועצת המשפטית לממשלה אמרה לצבא שעדיין צריך לשלוח צווי גיוס, ודעת הציבור של החרדים הפסיק להאשים את שר הביטחון החדש ושם אחריות על היועמ"שית, גלי בהרב-מיארה. בעיתון "הדרך", הכותרת על הידיעה הייתה "היועמ"שית ממשיכה להתנכל לבני הישיבות." בידיעה גם נכתב, "בהתנהלות הנבזית להתנכל לבני הישיבות הקדושות עמלי התורה ודוחקת בצה"ל לפעול בכל דרך כדי להביא לגיוס בני התורה שתורתם אומנותם." בעיתון "המבשר",

הכותרת על הידיעה הייתה "היועמ"שית ממשיכה במלחמה נגד עולם התורה." כל זה מראה איך שהחרדים כועסים על הצבא ועל כולם בממשלה שמנסים להכריח אותם לשרת בצבא.

לדעתי, זה לא בסדר. אני מבינה שהחרדים חושבים שהם לא צריכים לשרת בצבא כי זה סותר את מה שהם מאמינים וזה מפריע ללימודי תורה שלהם. אני מאמינה בזכות לעסוק בדת באיזה צורה שרוצים (אם זה לא מפריע לזכויות של אנשים אחרים). זאת חלק מהסיבה שמדינת ישראל הוקמה--אחרי השואה, יהודים היו צריכים מדינה שבה הם יכלו להיות יהודים בגלוי בלי לדאוג שמישהו יפצע או יהרוג אותם. אבל זאת בדיוק הסיבה שהחרדים צריכים לעזור להגן על מדינת ישראל (בדרך של גיוס): בעתיד המדינה תמשיך להתקיים ותמשיך לאפשר לחרדים ללמוד תורה ולחיות בהתאם למצוות של השם. בלי מדינה יהודית, זה יהיה בלתי אפשרי, ובלי צבא חזק, לא תהיה מדינה יהודית.

אם החרדים מסרבים להתגייס, הם עדיין צריכים לעזור להגן על מדינת ישראל בצורה אחרת, וכנראה שיש חלופות לשירות צבאי. עוד מאמר ב-Ynet שנכתב על ידי יוסי יהושוע מסביר שבמרץ היה לאלוף פיקוד המרכז פוקס ראיון על איך להשיג את זה: במקום שירות צבאי, חרדים יכולים להגן על מאתיים יישובים ביהודה ושומרון. לפי המאמר, גם המערכת שהצבא משתמש בה עכשיו וגם החלופה לא יעבדו, אלא "שירות מילואים נרחב בכלל היישובים יהיה יקר מאוד ולא אפקטיבי." מחוץ לבעיה עם החרדים, הצבא צריך דרך אחרת לשמור על החיים של התושבים ביישובים--אחד שלא יקח כל כך כסף ועובד יותר טוב. התוכנית כוללת "רשות להגנת יישובים תחת משרד הביטחון." היא גם כוללת "אופציה לשירות ביטחוני-לאומי ללא שירות צבאי," לכן לפי התוכנית הזאת, חרדים יוכלו לתרום להגנת האזרחים בלי להתגייס. הפתרון הזה לא רק טוב לחרדים (מכיון שזה נותן להם דרך לעקוף גיוס) אבל אפילו טוב לשאר הצבא. לפני זה, היו 16 לוחמים ששמרו ביישוב הקטן ביותר, והיו 60 לוחמים ששמרו ביישובים המאויים ביותר או הגדולים ביותר. אם התפקידים האלה היו מאוישים על ידי החרדים, החיילים שאחרת היו עושים את זה היו יכולים להיות במשימות צבאיות אחרות והיישובים עדיין מוגנים. אחרי הכל, התוכנית הזאת תפתור שתי בעיות באותו זמן.

אם הצבא ישתמש בתוכנית הזאת, החרדים יוכלו להגן על המדינה ויוכלו לגור ליד היישובים שלהם ולשמור על התרבות והמסורות הדתיות שלהם. התוכנית אומרת שהם יוכשרו בתיאום עם צה"ל אז זה גם נותן להם ידע על איך להגן על עצמם ועל המשפחות שלהם. באופן כללי, לדעתי זה רעיון מאוד טוב שמאוד יעזור לצבא והגנת ישראל. אני מבינה שזה לא סביר להיות פתרון תמידי למחלוקת של חוק הגיוס ומה לעשות עם חרדים שלא רוצים להתגייס, אבל בזמן מלחמה שבאמת צריכים את כל הפתרונות שיש לנו, זה משהו טוב לחשוב על זה.

אם אנחנו רוצים למצוא פתרון קבוע, אנחנו צריכים להבין את הסיבה שהחרדים מסרבים להתגייס--ואחר כך, אנחנו יוכלו לסיים את הדיון. כנראה שהסיבה הכי גדולה שהחרדים מסרבים להתגייס היא ששירות צבאי בצה"ל גורם לחרדים להיות חילונים. בתהליך של שירות צבאי, חרדים מאבדים את הדת שלהם. אפשר לראות את זה במה שהם אומרים בהפגנות נגד גיוס: במאמר ב-Ynet, מאיר תורג'מן, לירן תמרי, שילה פריד, וליאור אל-חי מסבירים את מה שקרה בהפגנה אחת באוקטובר מחוץ ללשכת הגיוס בתל השומר. מאות חרדים התיישבו על הכביש וחסמו כלי רכב. ההפגנה הסתיימה בצורה רעה. סגן-ניצב ניר נגאר הכריז על הפגנה בלתי-חוקית, ו-"חרף ההודעה, מפירי הסדר החלו בהתפרעויות תוך אלימות, קריאות 'נאצים' לעבר השוטרים וחסית הכביש... השוטרים פעלו לפינוי הכביש, כמו כן כוחות המשטרה עצרו חשוד בתקיפת שוטרים." אחת ההורים של החיילים החדשים (שהיו שם כדי להתגייס באופן רשמי) אמרה, "אני רוצה לראות את האימהות של הילדודס שהגיעו להפגין, שיעמדו מולי ויגידו למה הבן שלי הולך לצבא והבן שלהם לא מתגייס." אחד המפגינים הסביר למה גיוס זה כל כך נורא לחרדים: "הצבא בא להפוך אותנו לחילונים, ואז אנחנו לא יכולים לחיות לפי התורה. אין לזה קשר ללוחמים שמוסרים נפש, אבל התורה שומרת עליהם. נלך לכלא בגאון ולא נתגייס. אם אין תורה--אין עם ישראל."

ראה לי שהדבר הכי חשוב שיכול להסביר לנו איך לפתור את הבעיה הוא האמונה ששירות צבאי יהפוך את החרדים לחילונים. הדבר הכי חשוב בעולם לחרדים הוא שהם יכולים להמשיך ללמוד תורה

ולשמור על המצוות, עד כדי כך שהם לומדים תורה כל החיים שלהם בעוד שהנשים שלהם עובדות כדי להרוויח כסף ולתמוך במשפחות שלהן עם פרנסה. בטח שהחרדים לא יסכנו את הדת שלהם כדי לשרת בצבא אם יש אפשרות שהם יתגייסו כחרדים ויסיימו את השירות הצבאי שלהם כחילונים. אז מה אנחנו יכולים לעשות להרגיע אותם שהם יוכלו להישאר דתיים במשך השירות שלהם?

הרב תמיר גרנות, ראש ישיבת ההסדר אורות שאול, חושב שאין תשובה לשאלה הזאת. לפי מאמר ב-Ynet שנכתב על ידי שילה פריד, הרב תמיר גרנות אמר, "אם יקימו מסגרות משלהם, הם יוכלו לשמור על עצמם... ואם יהיו ביחידה עוד דתיים, הם יתחזקו כולם ביחד." הרב מסכים עם רוב הישראלים שפטור גורף לחרדים לא טוב למדינה. הוא חושב, "מה שהחל בפטור מגיוס למעטים הפך היום לחמישית מילדי כיתה א' שנמנים עם הציבור החרדי. דבר כזה לא היה מעולם בעם ישראל--ציבור כל כך גדול, אוכלוסייה שלמה, לא משתלב בחברה. הנשים עובדות והגברים לומדים. כשהמצב הזה היה קטן ושולי זו הייתה ברכה. כשהוא הולך וגדל זה לא מוסרי." יש לרב תמיר גרנות תוכנית עם שלושה חלקים: (1) לפנות לציבור החרדי מתוך כבוד והערכה לעולם התורה שלו, (2) לבטוח שתגובה ברמה המשפטית שהבחור החרדי שנכנס לצבא ייצא ממנו חרדי, ו-3) לא לתת הקלות וסבסודים לחרדים שלא מתגייסים. הרב חושב שאם נשנה את המערכת בצורות האלה, החרדים יתגייסו יותר לצה"ל. הוא גם אומר שהוא מכיר כמה תלמידים חרדים שרוצים להתגייס כדי לעזור למדינה שלהם אבל יודעים שהקהילה שלהם תתנער מהם מפני שההחלטה הזאת.

אבל יש דרכים אחרות שחרדים יכולים לעזור למדינה, בצורות שהקהילות שלהם מקבלות. עוד מאמר של שילה פריד מספר שחרדים מתגייסים לשירות לאומי-אזרחי בארגונים כמו שב"ס, מד"א ומשטרת ישראל. ד"ר אסף מלחי, חוקר בכיר בתוכנית חרדים במכון הישראלי לדמוקרטיה, טוען: "המשרת החרדי בשירות הלאומי לא לובש מדי צה"ל, זה הבדל גדול. לכן זה לא נראה כמו יציאה מהמחנה... האפשרות הזאת יותר קורצת, הוא יכול להפיק ממנה לא פעם תועלת כמו קורסים, הכשרות, ועל הדרך גם תרומה לחברה." יעקב קרעי, חרדי שמכשיר את המתגייסים והמצטרפים למוקד בשירות

לאומי אומר ש-”במד”א מבינים את הצרכים של המשרת חרדי. השירות הוא בהפרדה, ויש התחשבות מלאה בחגים, בשבתות ובזמני תפילה.” בדרך כלל, הציבור החרדי מקבל את האנשים החרדים שמצטרפים לארגונים כאלה.

אני חושבת שזה חלופה מאוד מעניינת לשירות צבאי. זה לא לגמרי פותר את הבעיה שאין מספיק אנשים בצבא. אנחנו כן יכולים לראות בארגונים כאלה תבניות של איך להפוך את השירות הצבאי למשהו שחרדים מוכנים לעשות. צריך למצוא פשרה בין לשלם חרדים לא לשרת בצבא ובין להכריח אותם לאבד את המסורות הדתיות שלהם--הממשלה צריכה לתת לחיילים עוד הזדמנויות להיות דתיים ולקיים מצוות בתוך הצבא. אם הצבא יאפשר לחיילים חרדים לשמור שבת ולהתפלל, אולי לשרת ביחידות של רק חרדים, אז חרדים יהיו מוכנים להתגייס.

הממשלה גם יכולה להשתמש בתוכנית של הרב תמיר גרנות. היא יכולה להגיד שאם חרדים לא יתגייסו, אז הם לא יקבלו הקלות וסבסודים. חרדים שמתגייסים היו מקבלים כסף כדי ללמוד תורה לשאר החיים שלהם, אבל לפני זה הם צריכים לעזור להגן על מדינת ישראל. לפי הרב, הממשלה גם צריכה לעשות את זה ממקום של כבוד והבנה שדת הדבר הכי חשוב לפני כל דבר אחר. זה יעזור גם לציבור החרדי לראות את שירות צבאי כמשהו טוב, אז הגברים החרדים שבאמת רוצים לשרת ירגישו שהקהילות שלהם עדיין יקבלו אותם.

אחרי הכל, ישראל צריכה עוד חיילים, והחרדים יכולים למלא את החסר הזה. יש כמה פתרונות אפשריים להפוך את הצבא לאופציה יותר ברורה לחרדים, ומחוץ לזה יש גם הרבה חלופות לשירות צבאי. צריכים לעשות משהו כדי לערב אותם יותר בשירות למדינה ובאותו זמן לכבד את ההחלטות שלהם לגבי שמירת הדת.